

Inatsisartut ikaasortamut
Kuno Fencker-imut
Siumut

23-09-2024
Sags nr.
Akt. id. 24608324

Postboks 260
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 64
E-mail: isn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

§37 malillugu apeqqummut nr. 215-mut Inuit pisinnaatitaaffiinnut tunngatillugu suliniaqatigiiffinnut tunngasumut akissuteqaat

Asasara Kuno Fencker.

Apeqqutinut qujanaq. Apeqqutit ataani tulleriaarlugit allattorsimapput akissutaannik malitseqartinneqarlutik

1. Inuit pisinnaatitaaffiinnut tunngatillugu suliniaqatigiiffinnut, soorlu makkununga, Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii Pillugit Siunnersuisooqatigiinnut, Meeqqat Pillugit Oqaaseqartartunut, Utoqqaat Pillugit Oqaaseqartartunut, Inuit Innarluutillit Pillugit Oqaaseqartartunut kiisalu Inuit Issitormiut siunnersuisooqatigiiffiannut (ICC), tapiissutaasartut kinguneqarluartumik atuutsinneqarnissaat pillugit Naalakkersuisut qanoq eqqarsaatersuuteqarnikuuppat?

Inuit pisinnaatitaaffiinnik suliniaqatigiiffiinnik kattussilluni Inuit Piginnaatitaaffii Pillugit Ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsinikkut aningaasanik atorluaanerulernissaq Naalakkersuisut oqallisigisareernikuuat. Tassani suliniaqatigiiffiit assigiinngitsut, tassaasut Inuit Pisinnaatitaaffiit Pillugit Siunnersuisooqatigiit, MIO, Tilioq, Utoqqaat pillugit Oqaaseqartartoq, Naligiissitaanissamullu Siunnersuisooqatigiit akornanni eqaatsumik aaqqissuussaannermik pilersitsisoqarneratigut, taakkualu akornaminni suliameqatigiit ataatsimoorussaqaalerneritigut ilisimasanillu avitseqatigiilerneratigut anguniarneqarpoq isumalluutissanik atorluaanerulernissaq. Siunnersuut inunnut pisinnaatitaaffiit pillugit sammisat iluanni, assersuutigalugu meeqqat piginnaatitaaffiinnik, naligiissitaanissamut piginnaatitaaffiinnik innarluutilinnullu piginnaatitaaffiinnik, pingaarnersiuinissamik aamma siunertaqarpoq.

Suliniaqatigiinnik pineqartunik ataatsimoortitsilernikkut isumalluutissanik atorluaanerulernissamik siunnersuut arlalinniit isorineqarsimagaluarpoq. Suliniaqatigiit suliassaasa pingaarnertit ilaat, assersuutigalugu siunnersuineq ilitsersuinerlu, suliassamik pingaarnersuinermit tunorlinngortinneqassasoralugu aamma aningaasat amerlisinnagit suliassat amerlanerulernissaat ernumassutigineqarsimavoq. Suliamik ingerlatsinermit aalajangiinissaq anguniarlugu suliqaarnermit suliniaqatigiit pineqartut ilaatinneqarsimanginnerat aamma tikkuartorneqarsimavoq, taamaammallu siunnersuummut akerliuneq annertunerulersimalluni.

Isummersuutit assigiinngitsut Naalakkersuisut ataqqivaat, inuit pisinissaatitaaffii pillugit suliniaqatigiit ullutsinni atuuttut suliatik ingerlatiinnaraat, suli aaqqiissutissamik ataatsimuulersitsisussamik atuutsitsilersitsisoqanngilaq. Qulaaniilli isigissagaanni Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinik suliaqarneq nukittorsarneqassasoq isumalluutissanillu atorluaanerusoqalernissa anguniarneqarpoq.

2. Tapiissutaasartut pitsaanerusumik atorneqartarnissaat siunertaralugu ataatsimoorussamik allaffissornikkut ingerlatsisinnaaneq pillugu, suliniaqatigiiffiit taakku ullumikkut aaqqiissuusaanerisa nalilersuiffiginissaannut, Naalakkersuisut suliaqarnissamik piareersimappat?

Naalakkersuisut inuit pisinnaatitaaffiit pillugit suliniaqatigiiffiinik aningaasanik atorluaanissaq anguniarlugu nalilersuititsinissamut ammapput. Allaffeqarfiit ataatsimuulersinneqarnissaat anguniarlugu aaqqiissuusaanerisa misissorneqarneratigut isumalluutissanik atorluaanerulertoqarlunilu suliatigut angusat annertusarneqarsinnaapput.

a) Taamaassimappat, taava Naalakkersuisut suliap taamaattup qanoq ingerlassinnaanera takorlooruteqarfigaat?

Allannguutissat ilagisinnaavaat suliniuteqarfiit pineqartut suliaannik nalilersuinissaq allaffissornikkullu atorfissaqartitaanik misissuinissaq. Tamanna suliniaqatigiiffiit pineqartut, taakkua ataanni MIO, Utoqqaat pillugit Oqaaseqartartoq Naligiissitaanissamullu Siunnersuisoqatigiit, qanittumik suleqatigalugit pissaaq. Tassani anguniarneqassalluni allaffeqarfiit ataatsimuuleraluartut suliaat pingaaruteqaqisut, siunnersuineq ilitsersuinerlu, ingerlaannarnissaat allanngortinngikkaluarlugu.

Allattoqarfimmik ataatsimoorussassamik pilersitsineq aaqqiissutaasinnaasut ilagaat. Tassanni suliniaqatigiit akimorlugit suliassamik assigiiaanik tigumminnissinnaasumik, oqaaseqartartut ataatsimiititaliallu suliassaqarfimmik iluanni suliassaminnik aallussinertik allanngortinngikkaluraat. Taamaalilluni allaffissornikkut isumalluutissat ataatsimoortinneqalerlutillu atorluarnerulerneqarsinnaapput suliniaqatiiffiillu pikkoriffitik attatiinnarsinnaallugit.

3. Ataatsimoorussamik imaluunniit qitiusumik inuit pisinnaatitaaffii pillugit allaffeqarfimmik (GHRO), Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffiinik ataqatigiissaakkamik suliniuteqarnissamik qulakkeerinnittussamik, pilersitsinissamut atatillugu Naalakkersuisut inatsisitigut allannguisinnaanissamik piareersimappat?

Naalakkersuisut inatsisinik allannguinissaq pillugu misissuinissaq ammaffigaat, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni inuit piginnaatitaaffii pillugit avammut ataatsimoorussamik oqaaseqartartoqalersinnaaniassammata imaluunniit allaffimmik pilersitsisoqarsinnaaniassammata. Taamatut pilersitsinikkut inuit pisinnaatitaaffiisa iluani ajunnginnerusumik suliaqartoqalerlunilu suliassamik ataqatigiissaarisooqarsinnaalluarnerulerniassammata, isumalluutissanik atorluaanerulertoqarlunilu suliniaqatigiiffiit qaninnerusumik suleqatigiissinnaalerniassammata. Piginnaatitaaffiit assigiinngitsut, taakkua ataanni meeqqat piginnaatitaaffii, naligiinnissamut piginnaatitaaffiit innarluutilillu piginnaatitaaffii, nukittuumik sinniisoqaannarnissaasa attatiinnarneqarsinnaanissaat aammalu pikkoriffiit immikkullu piginnaaneqarfiit assigiinngitsut saniatigut attatiinnarneqarsinnaanissaat qanoq qulakkeerneqarsinnaanersoq isumaliuutersuuteqarfigineqarsinnaavoq.

Inuit piginnaatitaaffii pillugit ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsinissaq anguniarlugu inatsisissamik siunnersuusiorluni suliaqarnermi paaseriikkanik ilikkakkanillu atorluaasoqarsinnaavoq. Taamatut

suleriuseqarnikkut inatsisitigut tunngavissaq nukittuujuniassamat sulihamullu suleqataallutik ilaatinneqartussat tusarniarneqassallutik ilaatinneqassallutillu.

a) Allannguissamat taamaattumut inatsisitigut suut unamillernarsinnaasutut Naalakkersuisut isigaat?

Inatsisinik allannguiniarnermi unamminartuusinnaasoq tassaavoq sulihamik sukaterineq illuatungaanilu suliassa qarfiit assigiinngitsut iluani ilisimasat immikkuullarissut suliassa qarfiillu ingerlanneqartut oqimaaqatigiisinnissaat. Inatsisit suliassa qarfiit iluanni aallartitat taakkulu suliassa atattinnarneqarnissaannik qulakkeerisuussapput naak allaffissornikkut suliassa at inatsisitigullu suliassa qarfiit ataatsimoortinneqaleruuartut.

Taakku saniatigut taamatut allannguinermi anigaasaqarnerup sulisoqarnerullu tungaatigut suliassamik amerlanerusunik tigooraasoqalersinnaanera unamillernaartuusinnaavoq. Tassunga atatillugu inatsisiliornerup tungaatigut naammattunik suliassanut pioreersunut suliassanullu takkukkumaartunut aningaasanik naammattumik peqarnissaamik naammattunillu sulisoqarnissaamik qanoq qulakkeerisoqarsinnaanera isummersorfigissallugu pingaaruteqarpoq. Taamaamat isumalluutissanut sunniutissanik misissueqqissaarinissaq pisariaqarpoq, inatsisinik allannguinermi suliassa at annertunerulerpata tapertassat aningaasaliissutissallu naammakkunnaanginnissaat qulakkeerniarlugu,

Suliniaqatigiiffiit namminermini suliassamik ingerlassiinnarnissaat suliassa asalu pingaarnersaasa ingerlatiinnarneqarsinnaanissaat, naak suleqatigiit assigiinngitsut akimorlugit ataatsimoortumik suleqatigiittoqalertoqaraluarunilu suliassamik ataqatigiissaarilertoqaraluartoq inatsisitigut qulakkeerneqarnissaaq.

4. Taamatut ataatsimuulersitsisoqassappat, ilaatigut allaffissornikkut aammalu inatsisit tunngavigalugit sulinermi, suliniaqatigiiffiit ataasiakkaat immikkut ilisimasasaannut aammalu sammivinnut aaliangersimasunut aallaaveqarlutik sulinerannut, innarliisoqannginnissaa Naalakkersuisunit qanoq qulakkeerniarsinnaavaat?

Suliniaqatigiiffiit ataatsimoortinneqalernerani suliniaqatigiiffiit ataasiakkaat immikkut piginnaasaannut kinguneqapilutsitsisoqannginnissaa anguniarlugu allaffissornikkut suliassa at suliassa qarfiillu iluani suliassa at immikkoortinnerisigut anguneqarsinnaavoq. Tamanna pisinnaavoq ulluinnarni allaffissornikkut suliassamik naliginnaasunik tigummiatqartussamik allaffeqarfimmik pilersitsinikkut, tassani sulisoqarnermut, aningaasaqarnermut inatsisitigullu siunnersuineramik tigummiatqarsinnaasumik, suliniaqatigiiffiit immikkut suliatik suliniuteqarfitillu namminneq aqussinnaanerat attatiinnarlugu. Taamaalilluni isumalluutissanik atorluanaanissaq qulakkeerneqassaaq naak suliassa qarfiit iluanni immikkut piginnaasaqarfinnik iperaasoqanngikkaluartoq.

5. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit suliniaqatigiiffiinut tamaginnut aningaasaliissutit suliassallu ataatsimut eqiterunneqarnerisigut iluaqutaasinnaasut ajoqutaasinnaasullu suut Naalakkersuisut tungaanniit takorloorneqarpat, aammalu taamatut ataatsimuulersitsinerup pitsaasumik kingunilimmik tamakkiisumillu atorluarneqarnissaa, tamassumalu ilutigisaamik innuttaasut siunnersorneqarnissamik ikiorneqarnissamillu periarfissaasa pitsanngoriannissaat, Naalakkersuisut qanoq qulakkiissavaat?

Iluaquataasinnaasut ilagaat allaffissornikkut isumalluutissani atorluaanerulerneq, suliata tungaatigut ataatsimoorfissamik pilersitsisoqarneratigut, taamaalilluni suliassanik ataqatigiissaarinissaq ilisimasanillu avitseqatigiissinnaanissaq qulakkeerneqarsinnaaniassammata. Taamannak iliuuseqarnikkut ataqatigiittumik eqaannerusumillu suliniuteqartoqartalersinnaanissaa anguneqarsinnaavoq, inuit pisinnaataaffiit assigiinngitsut, taakkua ataanni meeqqat piginnaatitaaffiit, naligiissitaanermut piginnaatitaaffiit innarluutillillu piginnaatitaaffii, ataatsimoorussamik suliniuteqarfigineqarsinnaalerniassammata. Iluquataasinnaasoq alla tassaavoq ataatsimoortitsilernikkut oqariartuutit ataatsimoorunneqalersinnaammata, inuit pisinnaataaffiinik suliqaqarnerup nuisanerulernissaa aammalu apeqqutit pingaarutillit politikikkut inuiaqatigiinniillu eqqumaffigineqalernerusinnaammata.

Suliniaqatigiiffiit assigiinngitsut ilisimasaasa immikkullu piginnaaneqarfiisa atorneqarnerisa annikillisittoorneqarsinnaanerata ataatsimoortitsilerluni allannguinermi ajornartoorfiusinnaasut annersaasa ilagaat. Ajornartoorfiusinnaasut allat ilagaat aningaasaliineq annertusineqanngitsoq sulisussanillu amerlanerusunik sulilersitsisoqanngitsoq suliassat kattuppata suliassat amerlanerulernissaat taamaalisoqarneratigut innuttaasunut siunnersuinermit ikiuinernullu kinguneqapilussinnaasumik.

Ataatsimoortitsinermit sunniutit iluquataasussat atorluarneqarnissaat qulakkeerniarlugu, innuttaasullu siunnersorneqartarnerisa pitsanngorsarneqarnissaat anguniarlugu, aaqqissuussaanermik sukaterisoqaraluartoq qanoq ililluni suliniaqatigiiffiit iluanni immikkut ilisimasaqarfiit attatiinnarneqarsinnaanerata pillugu eqqarsaatersuuteqarnissaq pingaaruteqarpoq. Aaqqiissutigineqarsinnaasut ilagaat allaffissornikkut ataatsimoortitsilerneq, suliniaqatigiiffiilli immikkut namminneq suliassaqarfitik attatiinnarlugit. Taassuma saniatigut innuttaasunut saaffissat eqaallisarneqarsinnaanerata eqqarsaatersuutigineqarsinnaavoq, assersuutigalugu paasissutissanik saaffiginiffissanullu paasissutissanik digitaalikkut ataatsimik aaqqiissummik pilersitsinikkut.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Jess Svane